

Sosiaali- ja terveysministeriölle

Lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle vammaispalvelulain ja eräiden siihen liittyvien lakien voimaantulon lykkäämistä koskevaksi lainsäädännöksi

Lausuntopyynnössä todetaan: ”Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi vammaispalvelulakia ja kehitysvammaisten erityishuollosta annettua lakia sekä neljää niihin liittyvää lakia siten, että kaikkien lakien voimaantulo siirrettäisiin alkamaan 1.10.2024. Muutos mahdollistaisi vammaispalvelulain soveltamisalan tarkentamisen erikseen annettavalla esityksellä ennen lakien voimaantuloa Petteri Orpon hallituksen ohjelman edellyttämällä tavalla siten, että vammaispalvelulaki säilyisi vammaisille henkilöille tarkoitettuna erityislakina. Tämä turvaisi yksilöllisen tarpeen mukaiset palvelut vammaisille henkilöille ja varmistaisi hyvinvointialueiden rahoitusperiaatteen toteutumisen.”

Invalidiliitto ry kiittää lausuntopyynnöstä ja lausuu otsikossa mainitusta asiasta seuraavaa.

Invalidiliitto tunnistaa tarpeen vammaispalvelulain voimaantulon lykkäämiselle. Jotta vammaispalvelulaki säilyisi vammaisille henkilöille tarkoitettuna erityislakina, maaliskuussa 2023 hyväksytyin lain korjaaminen on välttämätöntä. Tähän viitattiin myös täysistuntopuheenvuoroissa, joita lakiesityksen toisessa käsittelyssä pidettiin.

Lain korjaaminen esimerkiksi soveltamisalaa tarkentamalla ja termejä täsmentämällä tulee parantamaan mahdollisuuksia soveltaa lakia yhdenvertaisesti eri hyvinvointialueilla. Korjaamista vaativat myös vammaryhmien välistä keskinäistä yhdenvertaisuutta heikentävät kirjaukset. Muitakin korjaustarpeita on – Invalidiliitto esittelee näkemyksensä tarkemmin, kunhan prosessi käynnistyy ja antaa mielellään asiantuntijuuttaan käyttöön lainvalmistelun aikana.

Invalidiliitto pitää esitetyistä vaihtoehdoista parhaimpana sitä, että laki tulisi voimaan 1.1.2025. Tämä turvaisi paremmin valmistautumisen lain toimeenpanoon ja antaisi enemmän aikaa lainvalmistelulle verrattuna siihen, että laki tulisi voimaan 1.10.2024. Kyse on vammaisten henkilöiden perusoikeuksien toteuttamiseen liittyvästä keskeisestä laista. Kun tehdään lainsäädäntöä, jolla on välitön perusoikeusherkä ulottuvuus, tulee valmistelun olla tarkkarajaista, täsmällistä ja huolellista. Riittäville vaikutusarvioinneille on jäätävä aikaa, jotta vammaisten henkilöiden perusoikeudet tulevat turvatuksi yhdenvertaisesti suhteessa muihin. Edellisen vaalikauden kokemus puhuu puolestaan – lainvalmistelu sai pitkin matkaa osakseen poikkeuksellista kritiikkiä mm. epätarkkarajaisuudesta ja epäselvästä tekstistä eikä lopputulos ole erityisen laadukas.

YK:n vammaissopimus ratifioitiin Suomessa vuonna 2016. Sen nojalla Suomen valtiolla on velvollisuus edistää, suojella ja taata kaikille vammaisille henkilöille täysimääräisesti ja yhdenvertaisesti heidän ihmisoikeuksiensa ja perusvapauksiensa toteutuminen. Yleissopimus takaa vammaiselle henkilölle oikeuden elää itsenäisesti osana yhteisöä. Peruspalveluiden tulee olla hänen saavutettavissaan ja tarvittaessa tulee olla saatavilla myös yksilöllisiä erityispalveluja. Vammaispalvelut ovat näitä erityispalveluja, jotka täydentävät yleisiä sosiaalipalveluja. Invalidiliitto muistuttaa, että soteuudistuksen yhteydessä päätetystä invalidivähennyksen poistamisesta saatavat tulot tulee kohdentaa vammaispalveluiden järjestämiseen ja laadun kehittämiseen. Vammaispalvelulain mukaiset palvelut eivät voi olla säästökohde. Ne ovat käyttäjilleen elintärkeitä mahdollistaen omannäköisen elämän osana yhteisöä.

Helsingissä 9. päivänä elokuuta 2023

INVALIDILIITTO RY

Janne Juvakka
toimitusjohtaja

Laura Andersson
yhteiskuntasuhdejohtaja

Lisätietoja: Henrik Gustafsson, juristi, henrik.gustafsson@invalidiliitto.fi puh. 044 765 0693

Invalidiliitto on fyysisesti vammaisten ja toimintaesteisten ihmisten valtakunnallinen vaikuttamisen ja palvelutoiminnan monialajärjestö. Liitto edistää ja kehittää fyysisesti vammaisten ja toimintaesteisten henkilöiden mahdollisuuksia osallistua, liikkua ja elää täysipainoista elämää. Invalidiliitossa on noin 25 000 henkilöjäsentä ja 143 jäsenyhdistystä.